

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ДНІПРОВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою університету

Голова Вченої ради
_____ Г.Г. Півняк

«___» _____ 2022 р., протокол №

ОСВІТНЬО-НАУКОВА ПРОГРАМА ВИЩОЇ ОСВІТИ
«Технології захисту навколишнього середовища»

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	18 Виробництво та технології
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	183 Технології захисту навколишнього середовища
РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	Третій (освітньо-науковий)
СТУПІНЬ	Доктор філософії
ОСВІТНЯ КВАЛІФІКАЦІЯ	Доктор філософії з технологій захисту навколишнього середовища

Уводиться в дію з 01.03.2022

Ректор
_____ Г.Г. Півняк

Наказ від _____ №

Дніпро
НТУ «ДП»
2022

ЛИСТ-ПОГОДЖЕННЯ

Центр моніторингу знань та тестування
протокол № _____ від «__» _____ 2022 р.

Директор _____
(підпис, ініціали, прізвище)

М.М. Одновол

Відділ внутрішнього забезпечення якості вищої освіти
протокол № _____ від «__» _____ 2022р.

Начальник відділу _____
Кузьменко
(підпис, ініціали, прізвище)

О.М.

Навчально-методичний відділ
протокол № _____ від «__» _____ 2022р.

Начальник відділу _____
(підпис, ініціали, прізвище)

Ю.О. Заболотна

Відділ аспірантури та докторантури
протокол № _____ від «__» _____ 2022р.

Начальник відділу _____
(підпис, ініціали, прізвище)

Л.О. Колісник

Науково-методична комісія спеціальності 183 Технології захисту
навколишнього середовища
протокол № _____ від «__» _____ 2022р.

Голова науково-методичної комісії спеціальності _____ В.Є.
Колесник

Гарант освітньої програми _____
(підпис, ініціали, прізвище)

О.С. Ковров

ПЕРЕДМОВА

Розроблено робочою групою у такому складі:

1. Ковров Олександр Станіславович – керівник робочої групи, професор кафедри екології та технологій захисту навколишнього середовища, доктор технічних наук, професор, гарант освітньої програми;
2. Павличенко Артем Володимирович – член робочої групи, завідувач кафедри екології та технологій захисту навколишнього середовища, доктор технічних наук, професор
3. Борисовська Олена Олександрівна – член робочої групи, доцент кафедри екології та технологій захисту навколишнього середовища, кандидат технічних наук, доцент
4. Колесник Валерій Євгенович – член робочої групи, професор кафедри екології та технологій захисту навколишнього середовища, доктор технічних наук, професор
5. Муліна Алевтина Вікторівна, член робочої групи, здобувач вищої освіти гр. 183Аз-18, спеціальність 183 Технології захисту навколишнього середовища.

Рецензії-відгуки зовнішніх стейкхолдерів:

ЗМІСТ

ВСТУП	5
1 ПРОФІЛЬ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ.....	5
2 ОБОВ'ЯЗКОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ	12
3 НОРМАТИВНИЙ ЗМІСТ ПІДГОТОВКИ, СФОРМУЛЬОВАНИЙ У ТЕРМІНАХ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	14
4. РОЗПОДІЛ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМИ КОМПОНЕНТАМИ.....	16
5 РОЗПОДІЛ ОБСЯГУ ПРОГРАМИ ЗА ОСВІТНІМИ КОМПОНЕНТАМИ.....	19
6 СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА	20
7. МАТРИЦІ ВІДПОВІДНОСТІ.....	20
8 ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ	22

ВСТУП

Освітньо-наукова програма розроблена на основі Стандарту вищої освіти підготовки докторів філософії спеціальності 183 Технології захисту навколишнього середовища.

Освітньо-наукова програма використовується під час:

- ліцензування спеціальності та акредитації освітньої програми;
- складання навчальних планів;
- формування робочих програм навчальних дисциплін, силабусів, програм практик, індивідуальних завдань;
- формування індивідуальних навчальних планів аспірантів;
- розроблення засобів діагностики якості вищої освіти;
- атестації докторів філософії спеціальності 183 Технології захисту навколишнього середовищ;
- визначення змісту навчання в системі перепідготовки та підвищення кваліфікації;
- професійної орієнтації здобувачів фаху;
- зовнішнього контролю якості підготовки фахівців.

Користувачі освітньо-наукової програми:

- здобувачі вищої освіти, які навчаються в НТУ «ДП»;
- викладачі НТУ «ДП», які здійснюють підготовку ступеня доктора філософії спеціальності 183 Технології захисту навколишнього середовищ;
- приймальна комісія НТУ «ДП».

Освітньо-наукова програма розроблена у 2017 році, щорічно переглядалася та поширюється на кафедри університету, які беруть участь у підготовці фахівців ступеня доктора філософії спеціальності 183 Технології захисту навколишнього середовищ.

1 ПРОФІЛЬ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

1.1 Загальна інформація	
Повна назва закладу вищої освіти та інститут (факультет)	Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», Навчально-науковий інститут природокористування, відділ аспірантури та докторантури
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу	Доктор філософії з технології захисту навколишнього середовища
Офіційна назва освітньої програми	«Технології захисту навколишнього середовища»
Тип диплому та обсяг освітньої програми	60 кредитів ЄКТС, термін навчання – 4 роки
Наявність акредитації	Акредитація програми не проводилася
Цикл/рівень	FQ-EHEA – третій цикл, EQF-LLL – 8 рівень, НРК – 8 рівень

Передумови	Особа має право здобувати ступінь доктора філософії за умови наявності в неї другого рівня вищої освіти. Особливості вступу на ОП визначаються Правилами прийому до Національного технічного університету «Дніпровська політехніка», що затверджені Вченою радою
Мова(и) викладання	Українська
Термін дії освітньої програми	Термін не може перевищувати 4 роки та/або період акредитації. Освітня програма підлягає перегляду та доопрацюванню відповідно до змін нормативної бази України в сфері вищої освіти, але не рідше одного разу на рік
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	https://ecology.nmu.org.ua/ua/Studies/Disciplines/Programs.php . Інформаційний пакет за спеціальністю Освітні програми НТУ «ДП»: https://www.nmu.org.ua/content/infrastructure/structural_divisions/science_met_dep/educational_programs/

1.2 Мета освітньої програми

Формування професійних компетентностей, необхідних для інноваційної науково-дослідної діяльності в галузі сучасних технологій захисту навколишнього середовища, підготовки фахівців здатних застосовувати сучасні методології науково-педагогічної діяльності, створювати нові знання в галузі екотехнологій для забезпечення стійкого розвитку та екологічної безпеки України.

1.3 Характеристика освітньої програми

Предметна область	18 – Виробництво та технології / 183 – Технології захисту навколишнього середовища Об’єкт: технології захисту навколишнього середовища та техніко-організаційні методи забезпечення екологічної безпеки. Цілі навчання: підготовка фахівців з технологій захисту навколишнього середовища, здатних продукувати нові ідеї, розв’язувати комплексні проблеми, здійснювати власні наукові дослідження та педагогічну діяльність у сфері захисту навколишнього середовища та раціонального природокористування. Теоретичний зміст предметної області: наукові критерії, методи, принципи, концепції розробки нових та удосконалення існуючих технологій захисту навколишнього середовища. Методи, методики та технології: методи, методики та технології виконання наукових досліджень; інженерні, модельні, статистичні, експертні та інші методи наукових досліджень; методи вимірювального контролю стану навколишнього середовища; геоінформаційні системи екологічного моніторингу; технології переробки, рециклінгу, захоронення, утилізації, знешкодження шкідливих речовин та відходів; технології ресурсо- та енергозбереження, якісні та кількісні хімічні, фізичні, фізико-хімічні методи та методики; методи проектування
-------------------	---

	<p>систем та технологій захисту довкілля; методи, методики і технології викладання.</p> <p>Інструменти та обладнання: прилади, обладнання та устаткування, що застосовується в методах вимірювальної діагностики та контролю рівнів забруднення та негативного впливу на об'єкти довкілля; спеціалізоване програмне забезпечення.</p>
Орієнтація освітньої програми	Освітньо-наукова, академічна
Основний фокус освітньої програми	<p>Підготовка фахівців в галузі 18 Виробництво та технології за спеціальністю 183 Технології захисту навколишнього середовища, що надає теоретичні знання та практичні навички з наукових досліджень.</p> <p>Ключові слова: технології захисту навколишнього середовища, екологічна безпека, оцінка впливу на довкілля</p>
Особливості програми	<p>Особливості програми полягають у наступному:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) дослідження регіональних та локальних аспектів впливу сучасних виробництв на складові довкілля з елементами точкового дослідження окремих об'єктів забруднення навколишнього середовища (case studies); 2) оволодіння навичками інструментально-лабораторного контролю забруднення навколишнього середовища, використання методів екологічного моніторингу для прогнозу та управління якістю довкілля; 3) фокусування на розробку власних (запатентованих) інноваційних технологій захисту навколишнього середовища в результаті ґрунтовних досліджень об'єктів забруднення довкілля та застосування методів моніторингу, комп'ютерного моделювання та лабораторних вимірювань. 4) впровадження викладацької практики, яка є обов'язковою та передбачає застосування навичок викладання фахових дисциплін для здобувачів освіти зі спеціальності 183 «Технології захисту навколишнього середовища», розробку методичного забезпечення та діагностики знань студентів спільно з науковим керівником або у складі науково-методичних груп кафедри; <p>Освітня програма передбачає поєднання теоретичних знань та практичну (у т.ч. викладацьку) підготовку.</p> <p>Навчання проводиться в активному дослідницькому науковому середовищі, що передбачає використання інтерактивних лекцій, організацію фахових екскурсій на промислові підприємства, семінарів і круглих столів із запрошенням відомих фахівців і практиків з прикладної екології, участь у професійних семінарах та тренінгах, міжнародних науково-практичних конференціях, а також застосування сучасних освітніх інформаційно-комунікаційних технологій.</p>

1.4 Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання

Придатність до працевлаштування	<p>1. Професії, професійні назви робіт за Національним класифікатором України ДК 003:2010:</p> <p>1237.1 Головний фахівець з охорони навколишнього середовища</p> <p>1237.1 Головні фахівці – керівники науково-дослідних підрозділів та підрозділів з науково-технічної підготовки виробництва та інші керівники</p> <p>1237.2 Начальник відділу охорони навколишнього середовища</p> <p>1237.2 Начальники (завідувачі) науково-дослідних підрозділів та підрозділів з науково-технічної підготовки виробництва та інші керівники</p> <p>1494 Менеджери (управителі) екологічних систем</p> <p>2149 Професіонали в інших галузях інженерної справи</p> <p>2149.1 Наукові співробітники (інші галузі інженерної справи)</p> <p>2149.2 Експерт з технологій захисту навколишнього середовища</p> <p>2149.2 Експерт з технологій захисту атмосферного повітря</p> <p>2149.2 Експерт з технологій охорони ґрунтів</p> <p>2149.2 Експерт з технологій захисту атмосферного повітря</p> <p>2211.2 Експерт в галузі екології</p> <p>2310 Викладачі університетів та вищих навчальних закладів</p> <p>2310.2 Інші викладачі університетів та закладу вищої освіти</p> <p>2. Професії, професійні назви робіт згідно International Standard Classification of Occupations 2008 (ISCO-08):</p> <p>2133 Environmental Protection Professionals:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Conservation officer • Conservation scientist • Ecologist • Environmental adviser • Environmental auditor • Environmental consultant • Environmental research scientist • Environmental scientist • Park ranger <p>2143 Environmental Engineers:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Air pollution analyst • Air pollution control engineer • Environmental analyst • Environmental engineer • Environmental remediation specialist • Wastewater process engineer <p>231. University and higher education teachers</p>
---------------------------------	--

Подальше навчання	<p>Доктор філософії може проводити наукові дослідження в науковій та професійній сферах діяльності, а також інших споріднених галузях наукових знань:</p> <ul style="list-style-type: none"> - здобуття наукового ступеня доктора наук; - освітні програми, дослідницькі гранти та стипендії (у тому числі й за кордоном), що містять додаткові освітні компоненти.
1.5 Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	Студентоцентроване навчання, самонавчання, проблемно-орієнтоване навчання
Оцінювання	<p>Оцінювання навчальних досягнень аспірантів здійснюється за рейтинговою шкалою (прохідні бали 60...100) та за інституційною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»), що використовується для перенесення кредитів.</p> <p>Поточний контроль здійснюється шляхом оцінки на заняттях, підготовлених наукових статей, виступів на наукових конференціях та інших публічних заходах.</p> <p>Оцінювання включає весь спектр контрольних процедур у залежності від компетентнісних характеристик (знання, уміння/навички, комунікація, автономія і відповідальність) результатів навчання, досягнення яких контролюється.</p> <p>Результати навчання аспіранта, що відображають досягнутий ним рівень компетентностей відносно очікуваних, ідентифікуються та вимірюються під час контрольних заходів за допомогою критеріїв, що корелюються з описами кваліфікаційних рівнів Національної рамки кваліфікацій і характеризують співвідношення вимог до рівня компетентностей і показників оцінки за рейтинговою шкалою.</p> <p>Підсумковий контроль з навчальних дисциплін здійснюється за результатами поточного контролю або/та оцінюванням виконання комплексної контрольної роботи або/та усних відповідей.</p> <p>Оцінювання результатів проводиться відповідно до Положення університету про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти</p> <p>Наукова діяльність здобувача оцінюється на підставі кількісних та якісних показників, що характеризують підготовку наукових статей, участь у конференціях, підготовку частин дисертації згідно індивідуального плану наукової роботи аспіранта. Звіти щодо виконання індивідуального плану щопівроку здійснюються та затверджуються на засіданнях кафедри.</p>
Форма випускної	Форма атестації – публічний захист наукових досягнень у

атестації	<p>формі дисертації доктора філософії.</p> <p>Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії є самостійним розгорнутим дослідженням, що пропонує розв'язання комплексної проблеми в сфері захисту навколишнього середовища або на її межі з іншими спеціальностями, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення, становлять оригінальний внесок у розвиток технологій захисту навколишнього середовища та оприлюднені у наукових публікаціях в рецензованих наукових виданнях.</p> <p>Робота перевіряється на наявність плагіату згідно з процедурою, визначеною системою забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти університетом.</p> <p>Захист кваліфікаційної роботи відбувається прилюдно на засіданні разової спеціалізованої вченої ради.</p> <p>Дисертаційна робота та її автореферат оприлюднюються в репозиторії університету.</p>
<h3>1.6 Ресурсне забезпечення реалізації програми</h3>	
Специфічні характеристики кадрового забезпечення	<p>Усі науково-педагогічні працівники, задіяні до викладання професійно-орієнтованих дисциплін за спеціальністю, мають вищу освіту, наукові ступені і вчені звання та відповідають кадровим вимогам щодо забезпечення провадження освітньої діяльності за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти відповідно до Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності, а також пройшли підвищення кваліфікації.</p>
Специфічні характеристики матеріально-технічного забезпечення	<p>Матеріально-технічне забезпечення відповідає технологічним вимогам щодо забезпечення провадження освітньої діяльності за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти відповідно до Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності.</p> <p>Фінансові та матеріально-технічні ресурси достатні (бібліотека має електронний каталог та репозиторій, аудиторна інфраструктура обладнана мультимедійними засобами, лабораторна база укомплектована персональними комп'ютерами, приборами, мікроскопами, вимірювальними приладами для оцінки якісно-кількісних показників об'єктів довкілля, лабораторним обладнанням для проведення екологічних експериментів і разом з навчально-методичним забезпеченням освітньої програми гарантують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.</p> <p><i>Обладнання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Комп'ютерний клас з доступом до Internet, програмне забезпечення з ліцензованим пакетом MS Office365; 2. Електронна дошка з мультимедійним забезпеченням;

	<p>3. Модель циклону для вловлювання пилю;</p> <p>4. Газоаналізатор НТ-1805;</p> <p>5. Модель відстійника для осідання завислих речовин;</p> <p>6. Лабораторне обладнання: ОВП-метри; кондуктометри; мікроскопи; іономіри, дозатори; спектрофотометр; ваги лабораторні; ваги аналітичні тощо.</p> <p>7. Хімічні реагенти для приготування стандартних розчинів.</p>
<p>Специфічні характеристики інформаційного та навчально-методичного забезпечення</p>	<p>Використовується платформа Moodle у поєднанні з ліцензійним програмним забезпеченням Office 365. Усі стаціонарні комп'ютери ЗВО мають безкоштовне підключення до мережевих ресурсів.</p> <p>Специфічне програмне забезпечення що використовується при підготовці здобувачів вищої освіти: спеціалізовані програми для виконання прикладних екологічних досліджень Scilab, EOL-2000, УІРЗА ЕКО, програмний продукт «Realtime Landscaping Architect 2016», Soft-fond EOL-2000-h, ESRI ArcGIS Desktop 10, PTC MathCAD Prime7, SasPlanet, Sentinel Application Platform (SNAP).</p>
<p>1.7 Академічна мобільність</p>	
<p>Національна кредитна мобільність</p>	<p>Можливість академічної мобільності у ЗВО-партнерах шляхом стажування, навчання, виконання досліджень.</p>
<p>Міжнародна кредитна мобільність</p>	<p>Можливість наукового стажування, навчання, виконання досліджень в іноземних закладах вищої освіти за міжнародними програмами на конкурсній основі.</p> <p>В контексті академічної мобільності здобувачі вищої освіти можуть приймати участь в програмах Еразмус+ та в рамках чинних угод з партнерськими університетами.</p> <p>Також відповідно до укладених угод про міжнародне співробітництво та академічну мобільність з Університетом Кобленц-Ландау (Німеччина), ТУ «Фрайберзька гірничо академія», Монтан-університетом (Австрія) та Університетом В. Великого (Литва) співробітники та здобувачі освіти можуть бути залучені до реалізації PhD програми «ЕкоМайнінг: розвиток інтегральної PhD програми зі сталого гірництва» (01.01.2019 – 31.12.2022) між ТУ «Фрайбергська гірничо академія» та НТУ «Дніпровська політехніка».</p>
<p>Навчання іноземних здобувачів вищої освіти</p>	<p>Навчання іноземних здобувачів вищої освіти українською мовою.</p>

2 ОБОВ'ЯЗКОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Інтегральна компетентність доктора філософії зі спеціальності 183 Технології захисту навколишнього середовища полягає в здатності продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми в галузі дослідницько-інноваційної діяльності у сфері технологій захисту навколишнього середовища, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики, здійснювати власні наукові дослідження, результати яких мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення; застосовувати сучасні методології наукової та науково-педагогічної діяльності.

2.1 Загальні компетентності

Загальні компетентності згідно з Стандартом вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня наведені у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Загальні компетентності згідно з Стандартом вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня

Шифр	Компетентності
ЗК01	Здатність розробляти проекти та управляти ними.
ЗК02	Здатність працювати в міжнародному контексті.
ЗК03	Здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері технологій захисту навколишнього середовища на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

2.2 Спеціальні компетентності

Спеціальні компетентності згідно з Стандартом вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня зі спеціальності 183 «Технології захисту навколишнього середовища» наведені в табл. 2.2 і 2.3.

Таблиця 2.2 – Спеціальні компетентності доктора філософії зі спеціальності 183 «Технології захисту навколишнього середовища» згідно з Стандартом

Шифр	Компетентності
СК01	Здатність планувати і виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у сфері технологій захисту навколишнього середовища та дотичних до неї

Шифр	Компетентності
	міждисциплінарних напрямів.
СК02	Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність з технологій захисту навколишнього середовища.
СК03	Здатність виявляти слабкі сторони та недоліки в системах захисту навколишнього середовища, ставити відповідні наукові задачі і вирішувати їх з використанням інженерних, модельних, статистичних, експертних та інших методів наукових досліджень.
СК04	Здатність ідентифікувати загрози екологічній безпеці на державному, регіональному і локальному рівнях, оцінювати екологічні ризики антропогенної діяльності та впроваджувати інноваційні технології і заходи з мінімізації негативного впливу господарської діяльності на довкілля.
СК05	Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні рішення у сфері досліджень, розроблення та впровадження сучасних природо-, енерго- та ресурсозберігаючих технологій, лідерство під час їх реалізації.

Таблиця 2.3 – Спеціальні компетентності доктора філософії зі спеціальності 183 «Технології захисту навколишнього середовища» з урахуванням особливостей освітньої програми

СК06	Здатність до наукового обґрунтування інноваційних напрямків природоохоронної діяльності та управління якістю довкілля, застосування практичних навичок в галузі сучасних технологій з очистки шкідливих викидів в атмосферу, очищення стічних вод, утилізації відходів та рекультивациі земель.
СК07	Здатність до оволодіння професійними навичками вимірювання параметрів навколишнього середовища спеціальними приладами та лабораторними методами для виконання екологічних досліджень.
СК08	Здатність розробляти природоохоронні та ресурсозберігаючі технології для умов конкретних територій і промислових підприємств.

3 НОРМАТИВНИЙ ЗМІСТ ПІДГОТОВКИ, СФОРМУЛЬОВАНИЙ У ТЕРМІНАХ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Кінцеві, підсумкові та інтегративні результати навчання доктора філософії зі спеціальності 183 «Технології захисту навколишнього середовища» що визначають нормативний зміст підготовки, наведені у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1 – Результати навчання доктора філософії

Шифр результатів	Результати навчання
РН01	Мати передові концептуальні та методологічні знання з технологій захисту навколишнього середовища і управління екологічною безпекою на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку, отримання нових знань та/або здійснення інновацій.
РН02	Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми охорони навколишнього середовища державною та іноземною мовами, оприлюднювати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних міжнародних наукових виданнях.
РН03	Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи.
РН04	Розробляти та реалізовувати наукові та/або інноваційні інженерні проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі наукові та технологічні проблеми захисту довкілля з врахуванням екологічних, економічних та правових аспектів.
РН05	Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, експериментальних досліджень і математичного та/або комп'ютерного моделювання, наявні літературні дані.

Шифр результатів	Результати навчання
PH06	Планувати і виконувати експериментальні та/або теоретичні дослідження із захисту навколишнього середовища та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасних інструментів та дотриманням норм професійної і академічної етики, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.
PH07	Розробляти, впроваджувати та оцінювати ефективність інноваційних природоохоронних технологій та обладнання у виробництво для зменшення техногенного навантаження на довкілля та покращення екологічного стану промислових регіонів.
PH08	Організовувати і здійснювати освітній процес у сфері технологій захисту навколишнього середовища, його наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення, розробляти і викладати загальноінженерні та спеціальні навчальні дисципліни з технологій захисту навколишнього середовища у закладах вищої освіти.
PH09	Визначати загрози екологічній безпеці на державному, регіональному і локальному рівнях; оцінювати екологічні ризики антропогенної діяльності та впроваджувати інноваційні технології і заходи з мінімізації негативного впливу господарської діяльності на довкілля.
<i>Спеціальні результати навчання з урахуванням особливостей освітньої програми</i>	
PH10	Використовувати фахові методологічні підходи та прикладні аспекти технологій захисту навколишнього середовища для прийняття науково обґрунтованих рішень в галузі природоохоронної діяльності.
PH11	Використовувати професійні навички фахових методів лабораторних досліджень та вимірювання параметрів навколишнього середовища спеціальними приладами для моніторингу забруднення та всебічної екологічної оцінки забруднення атмосфери, поверхневих та підземних вод, ґрунтів для обґрунтування природоохоронних заходів.
PH12	Набуття експертних навичок щодо обґрунтування і впровадження найкращих природоохоронних та ресурсозберігаючих технологій для конкретних об'єктів забруднення довкілля на підставі всебічної екологічної оцінки; обґрунтування заходів поліпшення якості довкілля для порушених і забруднених територій та/або промислових підприємств.

4. РОЗПОДІЛ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМИ КОМПОНЕНТАМИ

Розподіл результатів навчання за освітніми компонентами наданий у таблиці 4.1.

Таблиця 4.1 – Розподіл результатів навчання за освітніми компонентами

Шифр	Результати навчання	Найменування освітніх компонентів
1. ОBOB'ЯЗKOBA ЧACТИHA		
PH01	Мати передові концептуальні та методологічні знання з технологій захисту навколишнього середовища і управління екологічною безпекою на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку, отримання нових знань та/або здійснення інновацій.	Наукові та інноваційні напрямки природоохоронної діяльності Методологія наукових досліджень
PH02	Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми охорони навколишнього середовища державною та іноземною мовами, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних міжнародних наукових виданнях.	Філософія науки та професійна етика; Іноземна мова для науки і освіти (англійська/німецька/французька)
PH03	Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та/або	Сучасні інформаційні технології у науковій діяльності та управління проектами Методологія наукових досліджень

Шифр	Результати навчання	Найменування освітніх компонентів
	складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи.	
РН04	Розробляти та реалізовувати наукові та/або інноваційні інженерні проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі наукові та технологічні проблеми захисту довкілля з дотриманням норм академічної етики і врахуванням соціальних, економічних, екологічних та правових аспектів.	Сучасні інформаційні технології у науковій діяльності та управління проектами Філософія науки та професійна етика
РН05	Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, експериментальних досліджень і математичного та/або комп'ютерного моделювання, наявні літературні дані.	Методологія наукових досліджень Сучасні інформаційні технології у науковій діяльності та управління проектами
РН06	Планувати і виконувати експериментальні та/або теоретичні дослідження із захисту навколишнього середовища та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасних інструментів, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.	Методологія наукових досліджень Інструментально-лабораторний контроль забруднення навколишнього середовища
РН07	Розробляти, впроваджувати та оцінювати ефективність інноваційних	Наукові та інноваційні напрямки природоохоронної діяльності Розробка природоохоронних та

Шифр	Результати навчання	Найменування освітніх компонентів
	природоохоронних технологій та обладнання у виробництво для зменшення техногенного навантаження на довкілля та покращення екологічного стану промислових регіонів.	ресурсозберігаючих систем та технологій
PH08	Організовувати і здійснювати освітній процес у сфері технологій захисту навколишнього середовища, його наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення, розробляти і викладати загальноінженерні та спеціальні навчальні дисципліни з технологій захисту навколишнього середовища у закладах вищої освіти.	Педагогічна майстерність та прикладна психологія Викладацька практика
PH09	Визначати загрози екологічній безпеці на державному, регіональному і локальному рівнях; оцінювати екологічні ризики антропогенної діяльності та впроваджувати інноваційні технології і заходи з мінімізації негативного впливу господарської діяльності на довкілля.	Наукові та інноваційні напрямки природоохоронної діяльності Розробка природоохоронних та ресурсозберігаючих систем та технологій
PH10	Використовувати фахові методологічні підходи та прикладні аспекти технологій захисту навколишнього середовища для прийняття науково обґрунтованих рішень в галузі природоохоронної діяльності.	Наукові та інноваційні напрямки природоохоронної діяльності
PH11	Використовувати професійні навички фахових методів лабораторних досліджень та вимірювання параметрів навколишнього середовища спеціальними приладами для	Інструментально-лабораторний контроль забруднення навколишнього середовища

Шифр	Результати навчання	Найменування освітніх компонентів
	моніторингу забруднення та всебічної екологічної оцінки забруднення атмосфери, поверхневих та підземних вод, ґрунтів для обґрунтування природоохоронних заходів.	
PH12	Набуття експертних навичок щодо обґрунтування і впровадження найкращих природоохоронних та ресурсозберігаючих технологій для конкретних об'єктів забруднення довкілля на підставі всебічної екологічної оцінки; обґрунтування заходів поліпшення якості довкілля для порушених і забруднених територій та/або промислових підприємств.	Розробка природоохоронних та ресурсозберігаючих систем та технологій

5 РОЗПОДІЛ ОБСЯГУ ПРОГРАМИ ЗА ОСВІТНІМИ КОМПОНЕНТАМИ

Розподіл обсягу програми за освітніми компонентами наданий у таблиці 5.1.

Таблиця 5.1 – Розподіл обсягу програми за освітніми компонентами

Шифр	Освітній компонент	Обсяг, кред.	Підсум. контр.	Кафедра, що викладає	Розподіл за чвертями
1	ОБОВ'ЯЗКОВА ЧАСТИНА	40,0			
1.1	Цикл загальної підготовки	10,0			
31	Філософія науки та професійна етика	4,0	дз	ФП	3;4
32	Іноземна мова для науки і освіти (англійська/німецька/французька)	6,0	іс	ІнМов	1;2;3;4
1.2	Цикл спеціальної підготовки				
1.2.1	Базові освітні компоненти	9,0			
Б1	Методологія наукових досліджень	3,0	дз	ІТКІ	3
Б2	Педагогічна майстерність та прикладна	3,0	дз	ФП	4

	психологія				
БЗ	Сучасні інформаційні технології у науковій діяльності та управління проектами	3,0	дз	ВМ	1;2
1.2.2	Фахові освітні компоненти за спеціальністю	18,0			
Ф1	Наукові та інноваційні напрямки природоохоронної діяльності	6,0	іс	ЕТЗНС	1;2;3;4
Ф2	Інструментально-лабораторний контроль забруднення навколишнього середовища	6,0	іс	ЕТЗНС	5;6
Ф3	Розробка природоохоронних та ресурсозберігаючих систем та технологій	6,0	іс	ЕТЗНС	5;6
1.3	Практична підготовка за спеціальністю	3,0			
П1	Викладацька практика	3,0	дз	ЕТЗНС	8
2	ВИБІРКОВА ЧАСТИНА	20,0			
В	Визначається завдяки вибору здобувачами навчальних дисциплін із запропонованого переліку				
Разом за обов'язковою та вибірковою частинами		60,0			

Примітка. ФП – кафедра філософії та педагогіки; ІнМов – кафедра іноземних мов; ВМ – кафедра вищої математики; ІТКІ– кафедра інформаційних технологій та комп'ютерної інженерії; ЕТЗНС – кафедра екології та технологій захисту навколишнього середовища.

6 СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА

Послідовність навчальної діяльності здобувача за денною формою навчання (за обов'язковою складовою) подана нижче.

Курс	Семестр	Чверть	Шифри освітніх компонентів	Кредити	Кількість освітніх компонентів, що вивчаються протягом		
					чверті	семестру	навчального року
1	1	1	32; Б3; Ф1	25	3	3	5
		2	32; Б3; Ф1		3		
	2	3	31; 32; Б1; Ф1		4	4	
		4	31; 32; Б2; Ф1		4		
2	3	5	Ф2; Ф3;	35	2	2	3
		6	Ф2; Ф3;		2		
	4	7	В			1	
		8	П1		1		

7. МАТРИЦІ ВІДПОВІДНОСТІ

Таблиця 7.1. Матриця відповідності визначених освітньою програмою компетентностей компонентам освітньої програми :

		Компоненти освітньої програми								
		З1	З2	Б1	Б2	Б3	Ф1	Ф2	Ф3	П1
Компетентності	ЗК01					•				
	ЗК02		•							
	ЗК03	•								
	СК01			•						
	СК02				•					•
	СК03			•		•	•			
	СК04						•		•	
	СК05					•			•	
	СК06						•	•		
	СК07			•				•		
СК08								•		

Таблиця 7.2. Матриця відповідності результатів навчання компонентам освітньої програми

		Компоненти освітньої програми								
		31	32	Б1	Б2	Б3	Ф1	Ф2	Ф3	П1
Результати навчання	PH01			•			•			
	PH02	•	•							
	PH03			•		•				
	PH04	•				•				
	PH05			•		•				
	PH06			•				•		
	PH07						•		•	
	PH08				•					•
	PH09						•		•	
	PH10						•			
	PH11							•		
	PH12								•	

8 ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

Програма розроблена з урахуванням нормативних та інструктивних матеріалів міжнародного, галузевого та державного рівнів:

1) Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затверджене Наказом Міністерства освіти і науки України від 11 липня 2019 р. № 977. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 08 серпня 2019 р. за № 880/33851. [Електронний ресурс]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0880-19>.

2) Критерії оцінювання якості освітньої програми. Додаток до Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти (пункт 6 розділу I). [Електронний ресурс]. <https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2019/09/Критерії.pdf>.

3) Квіт Сергій. Дорожня карта реформування вищої освіти України. Освітня політика. Портал громадських експертів. [Електронний ресурс]. <http://education-ua.org/ua/articles/1159-dorozhnya-karta-reformuvannya-vishchoji-osviti-ukrajini>.

4) Глосарій. Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти. [Електронний ресурс]. <https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2020/01/%d0%93%d0%bb%d0%be%d1%81%d0%b0%d1%80%d1%96%d0%b9.pdf>.

5) Довідник користувача ЄКТС [Електронний ресурс]. http://mdu.in.ua/Ucheb/dovidnik_koristuvacha_ekts.pdf.

6) Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.

7) Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.

8) Лист Міністерства освіти і науки України від 28.04.2017 р. №1/9–239 щодо використання у роботі закладів вищої освіти примірних зразків освітніх програм.

9) Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 01.06.2016 р. № 600 (зі змінами).

10) Постанова Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261. «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» із змінами від 03 квітня 2019 р. № 283. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-vi-kabinetu-ministriv-ukrayini-vid-23-bereznya-2016-r-261>.

11) Стратегічний план розвитку Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» до 2026 року. – Дніпро, Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», 2019 – 44 с. [Електронний ресурс]. URL: http://www.nmu.org.ua/ua/content/activity/programaroz/NTUDP_Strat_plan_20190418.pdf.

12) Постанова Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 р. № 1187

«Ліцензійні умови провадження освітньої діяльності закладів освіти».
<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-p/page>.

13) Лист Міністерства освіти і науки України від 05.06.2018 р. №1/9–377 щодо надання роз'яснень стосовно освітніх програм.

14) Положення про гарантії освітньої програми Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» (2020).
http://www.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%20%D0%B3%D0%B0%D1%80%D0%B0%D0%BD%D1%82%D0%B0%20%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BD%D1%8C%D0%BE%D1%97%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%B8%20%D0%9D%D0%A2%D0%A3%20%D0%94%D0%BD%D1%96%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0%20%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B5%D1%85%D0%BD%D1%96%D0%BA%D0%B0.pdf.

15) Положення Про порядок реалізації права на академічну мобільність Національного технічного університету «Дніпровська Політехніка» (2018).
<http://projects.nmu.org.ua/ua/%D0%9F%D1%80%D0%BE%20%D0%B7%D0%B0%D1%82%D0%B2%D0%B5%D1%80%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%20%D0%9C%D0%B0%D0%B1%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C.pdf>.

16) Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка» (зі змінами та доповненнями, затвердженими Вченою радою НТУ «Дніпровська політехніка» від 26.03.2019).
http://www.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/System_of_prevention_and_detection_of_plagiarism.pdf.

17) Положення про організацію освітнього процесу Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» (2019).
http://www.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/Pologenie_pro_organiz_osvit_process_2019.pdf.

18) Положення про формування переліку та обрання навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» (2020).
http://www.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/The_choice_of_academic_disciplines_by_students_2020.pdf.

19) Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти національного технічного університету «дніпровська політехніка». (2018).
http://www.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/Provisions_on_the_practice.pdf.

20) Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти (із змінами та доповненнями, затвердженими Вченою радою НТУ «Дніпровська політехніка» від 18.09.2018; від 11.12.2018).

http://www.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/Regulations_on_evaluation_of_educational_results.pdf.

21) Кодекс академічної доброчесності Національного технічного університету «Дніпровська політехніка». Затверджений Вченою радою університету від 08.12.2020, протокол № 2.

https://www.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/Code%20of%20Academic%20Integrity.pdf

22) Положення про викладацьку практику здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії Національного технічного університету «Дніпровська політехніка». Затверджено Вченою радою університету від 27.04.2020, протокол № 4.

https://www.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%B2%D0%B8%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D0%B4%D0%B0%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%B0%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D0%B7%D0%B4%D0%BE%D0%B1%D1%83%D0%B2%D0%B0%D1%87%D1%96%D0%B2%20%D1%81%D1%82%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B0.pdf.

23) Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка». Затверджено Вченою радою університету від 18.09.2018, протокол № 11.

https://www.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%82%D0%BE%D1%80%20%D1%84%D0%B8%D0%BB%20%D0%BD%D0%B0%D1%83%D0%BA.pdf.

Освітня програма оприлюднюється на сайті університету до початку прийому здобувачів на навчання.

Освітня програма поширюється на всі кафедри університету та вводиться в дію з 1-го березня 2022 року.

Освітня програма підлягає перегляду та доопрацюванню відповідно до змін нормативної бази України в сфері вищої освіти.

Відповідальність за впровадження освітньої програми та забезпечення якості вищої освіти несе гарант освітньої програми.

Ковров Олександр Станіславович
Павличенко Артем Володимирович
Борисовська Олена Олександрівна
Колесник Валерій Євгенович

ОСВІТНЬО-НАУКОВА ПРОГРАМА ВИЩОЇ ОСВІТИ
для доктора філософії спеціальності 183 Технології захисту навколишнього
середовища

В редакційній обробці авторів

Електронний ресурс.

Видано
у Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка».
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру ДК № 1842 від 11.06.2004.
49005, м. Дніпро, просп. Д. Яворницького, 19.